

שיעור מספר 1
26 ספטמבר - 2 אוקטובר

הקריאה הנבואית לירמיהו

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: ישעיה 1:19;
ירמיהו 7-5:7; מלכים א' 2:26; ירמיהו 1-5:1; ישעיה 6:5; ירמיהו 1-6:19;
מתי 28:20.

פסוק לשינון: "בְּטָרָם אֲצוּרָךְ (אֲצָרְךָ) בְּבֶטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטָרָם תֵּצֵא מִרְחֹם
הַקֶּדְשִׁיךָ נְבִיא לְגוֹיִם נִתְתִּיךָ" (ירמיהו 1:5).

אנו יודעים יותר על חייו של ירמיהו מאשר כל נביא תנ"כי אחר. העובדות הביוגרפיות בספרו עוזרות לנו להבין טוב יותר את עבודתו ופועלו כנביא. לירמיהו הייתה השפעה רבה כל כך על ההיסטוריה שאפילו בזמנו של ישוע היה ירמיהו לדמות נבואית נערצת. אולם באותה עת, בתקופתו של ירמיהו, אם לשפוט על-פי אומדן אנושי, הראתה עבודתו של הנביא הצלחה מועטה בלבד. למרות עשרות שנים של אזהרות בקנאת אלוהים והפצרות חוזרות, על-פי רוב לא הקשיבו בני דורו למסרים שהעביר להם מאת ה'. עם זאת, ולמרות ההתנגדות, את ירמיהו לא היה ניתן לשחד; הוא עמד איתן כ"עִיר מְבֻצָּר וּלְעִמּוּד בְּרָזֶל וּלְחִמּוֹת נְחֹשֶׁת עַל-כָּל-הָאָרֶץ לְמַלְכֵי יְהוּדָה לְשָׂרֵיהֶּ לְכַהֲנֵיהֶּ וְלְעַם הָאָרֶץ" (ירמיהו 1:18), לא בכוחו, אלא בכוחו של האדון. ירמיהו לא חי חיים של אושר בהרבה מובנים. קריאתו לתפקיד הביאה איתה סבל, דחייה ואפילו מאסר. גרוע מכך הייתה העובדה שכל-כך הרבה מהצרות הללו הגיעו מאותם אנשים שלהם ביקש לעזור, ולכוון אותם לדרך הישר. לפיכך ייצג ירמיהו בדרכו שלו את מה שהיה על ישוע עצמו להתמודד מאות שנים מאוחר יותר באותה ארץ.

* לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-3 באוקטובר.

הנביאים

על-פי ייעודם, נקבעו הנביאים כשומרי החוק של אלוהים. הם עמדו על בסיס הברית ועשרת הדיברות (ירמיהו 2: 11 - 6). מיכה 8: 3 נותן סיכום של תפקיד הנביאים, "לְהַגִּיד לְיַעֲקֹב פְּשָׁעוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל חַטָּאתוֹ". וכמובן שרעיון החטא חסר משמעות הוא בלעדיו החוקים והמשפטים של אלוהים (ראה רומיים 7: 7)

מה היה המסר של הנביאים לעם? באיזה דרכים זהה המסר הזה למסר שניתן לנו כיום? ישעיה 1: 19; ירמיהו 7: 5-7; יחזקאל 18: 23; מתי 11: 3-7

פסק דינו של אלוהים אינו בלתי נמנע, הוא ייצא לפועל אם לא נפנה מדרכינו הרעות. אבל שינוי זה לא דבר כל-כך קל, במיוחד כאשר אנו מתרגלים לעשות את הרע. מי לא ראה כיצד אנשים מתרגלים לעשות מעשים רעים, מעשים שהם עצמם החשיבו כמרושעים ומזעזעים? המסר של הנביאים בא להראות לאנשים את מידת הרוע שלהם, ההשלכות של מעשיהם, והמשכיות מעשיהם הרעים. לא היה זה המסר של הנביאים אלא של אלוהים. הנביאים אינם מציינים כיצד התגלה להם דבר אלוהים או כיצד הם שמעו את דברו. לעיתים דיבר אליהם אלוהים באופן ישיר; בפעמים אחרות רוח הקודש צלחה עליהם בחלומות או חזיונות או אפילו ב"קול דְמָמָה דְקָה" (מלכים א' 12: 19). לא משנה באילו דרכים הגיעו אליהם המסרים, הייתה לנביאים משימה, לא רק להעביר את רצונו של אלוהים לאנשים פשוטים, אלא שאם יהיה בכך צורך, לתת מסר זה למלכים, קיסרים, וגנרלים. משימה זו כרוכה באחריות גדולה: נכון שאם הם יאמרו את האמת, ביכולתם של אנשים רבי-עוצמה אלה להוציאם להורג; אולם מצד שני אם הם לא היו מייצגים את האמת, פסק דינו של אלוהים היה חל גם עליהם. להיות נביא זו שליחות כבדה, וממה שאנו יכולים למצוא בתנ"ך, אלו שקבלו קריאה שכזו לקחו אותה ברצינות.

אנו יכולים להיות שמחים שכך הם עשו, שהרי המסר שלהם הגיע אלינו בתנ"ך. ומבחינה זאת המילים שלהם עדיין מדברות אלינו גם היום. השאלה הנשאלת עכשיו בימינו זהה לזו שנשאלה בזמנו של ירמיהו: האם אנו מקשיבים?

מהו המסר של הנביאים, אפילו לאחר זמן כה רב, מה הם עדיין אומרים לנו? מהו המסר הבסיסי שלהם לעמו של אלוהים?

הרקע המשפחתי של ירמיהו

קיראו את מלכים א' פרק א' ומלכים א' 2:26. מה היה הרקע שהוביל לגלות של אביתר הכוהן לביתו בענתות?

לאחר שחזק את כס מלכותו, הסיר שלמה את אביתר מתפקידו ככהן עקב הסכסוך שהיה לשלמה עם אדוניה בנושא הירושה, ושלח אותו לגלות, קרי- חזרה לעיר הולדתו, ענתות, שהייתה כנראה כחמישה קילומטרים מצפון מזרח לירושלים. חלקיהו, אביו של ירמיהו, היה בן למשפחת כוהנים שחיו בענתות. ישנם שמשערים כי משפחתו של ירמיהו שורשיה מאביתר. כך או כך, אנו יודעים מירמיהו 1:1 שלבניא הייתה שושלת נשגבת. לפיכך, אנו יכולים לראות כאן שלכל אורך ההיסטוריה הנבואית, קרא אלוהים למגוון של אנשים: רועים, רבנים, דייגים, וכוהנים למשרד הנבואי.

"כאחד השייך למשפחת הלויים, הוכשר ירמיהו מילדות לכהונה קדושה. בשנים השמחות של ההכנה (לתפקיד הנבואי), הוא לא הבין שהוא הוסמך מלידה להיות "נְבִיא לְגוֹיִם" (ירמיהו 1:5); וכאשר הגיעה הקריאה האלוהית, הציפה אותו תחושה של חוסר ערך. "אֵהָה אֲדַנִּי יְהוָה" הוא קרא "הִנֵּה לֹא-יַדְעֵתִי דָבָר כִּי-נֶעַר אֲנִי!" (ירמיהו 1:5,6). " (אלן ג'י וייט, נביאים ומלכים, עמ' 407).

הכוהנים היו למנהיגים המוסריים והרוחניים של האומה; הם קיבלו תפקידים חשובים שהשפיעו כמעט בכל תחום בחיים הרוחניים של האומה. מבין אלה היו מספר כוהנים נאמנים לתפקידם, ואחרים שמעלו והפרו את תפקידם בדרכים שלא נוכל לדמיין. כפי שמיד נקרא בספר ירמיהו, לנביא היו מילים קשות מאוד כנגד הכוהנים הבלתי אמינים הללו, שהוכיחו שאינם ראויים לאחריות ולקריאה שהופקדה בידיהם.

מהי האחריות הרוחנית שלך, בין אם בבית או בבית-הכנסת או בשניהם או בכל מקום אחר? אם נביא היה מדבר איתך עכשיו על סוגים שונים של אחריות, מה הוא או היא היו אומרים?

הקריאה הנבואית של ירמיהו

קיראו את ירמיהו 1:5-1:1. מה אומרים לנו פסוקים אלה על ייעודו של ירמיהו? _____

בדיוק כמו נביאים אחרים בברית הישנה (וכמו שאול בחדשה; ראו גלטיים 1:1, רומיים 1:1), לא התחמק ירמיהו וציין מי קרא לו לשירות. הוא היה מאוד ברור בפסוקים האלה, ולמעשה לכל אורך הספר, כי מה שהוא דיבר היה "דְבַר-ה' " שנגלה אליו. אין ספק שהכרה נלהבת זו היתה לאפשר לו להמשיך קדימה למרות התנגדות קנאית, עמל, סבל, וניסיונות למיניהם.

הקריאה לירמיהו הייתה בשנת השלוש עשרה לשלטונו של יאשיהו, מתוארך לכ 627/626 לפני הספירה. אין לנו מידע מדויק מתי נולד הנביא, או הגיל המדויק שבו החל בפועל כנביא. לדעתו הוא היה נער, צעיר מדי למשימה שניתנה לו.

קיראו את ירמיהו 1:4,5. איזו הבטחה ואיזו נחמה צריכים להיות לנו מהמילים

האלה? _____

אלוהים בחר בירמיהו להיות לנביא עוד לפני הולדתו. אלוהים ייעד אותו לתפקיד הנבואי הזה מהרגע שבו התעברה אמו. המילה "הַקְדָּשְׁתִּיךָ" (ירמיהו 1:5) מגיעה מפועל שפירושו להיות מקודש, להיות קדוש, ובמטרה לקדש, בין השאר. בהחלט ישנו דמיון לקדושה ודתיות בעבודת הכוהנים במקדש עצמו. והמילה 'מקדש' מגיעה מאותו שורש. הרעיון הוא שמשוה או מישוה 'נבדל' ו'נפרד' למטרה קדושה. זה מה שאלוהים תיכנן עבור ירמיהו עוד לפני הולדתו. פסוקים אלה לא מלמדים קיום מוקדם או גזירת גורל מבעוד מועד; הם מלמדים במקום זאת שלאֱלוהים ידיעה מוקדמת, מראש.

אלוהים יודע את הסוף מההתחלה. איזו נחמה נוכל לשאוב מאמיתה זו בעוד אנו

מתנסים באופן בלתי נמנע בניסיונות העומדים בפנינו? _____

נביאים מסתייגים

למרות הבטחתו של האדון שירמיהו נבחר למשימה זו על ידו, הצעיר היה מבוהל ולא הרגיש מוכן לכך ("וַאֲמַר אֲהָה אֲדַנִּי יְהוָה" ירמיהו 1:6). אולי משום שידע את מצבם הרוחני של בני זמנו, שהיה בשפל בלשון המעטה, וגם משום שידע מה שהיה עליו לעשות, ולפיכך לא רצה ירמיהו את המשרה.

השוו את ירמיהו 1:6 עם ישעיה 6:5 ושמות 15-10:4. איזה מכנה משותף יש לכל האירועים הללו?

מסיבות שונות לא הרגיש אף אחד מהאנשים האלה מוכנות למשימה. אולי היה זה תנאי מוקדם והכרחי לתפקיד נביא: תחושה עצמית של חוסר ערך, וחוסר היכולת לביצוע משימה כה מכרעת וחשובה. להיות דובר של הבורא?! לא פלא שכולם נרתעו מהמשימה, לפחות בהתחלה. שימו לב לתגובה הראשונה של ירמיהו לאחר שנקרא. הוא מייד דיבר על חוסר יכולתו להתבטא, כמו משה. ישעיה גם הוא בתגובתו הזכיר את ליקויי פיו ושפתיו. בכל המקרים האלה, ידעו הנקראים שבייעודם כרוך דיבור ויכולת תקשורת. הם נועדו לקבל מסרים והודעות מאלוהים ובכך אמורה הייתה להיות להם אחריות על ההכרזה של הודעות אלה לאחרים. שלא כמו בימינו, שניתן לבנות אתר אינטרנט או לשלוח הודעת טקסט, העברת המסר מאלוהים הצריך לעיתים נוכחות פנים אל פנים. תארו לעצמכם שאתם צריכים לעמוד לפני מנהיגים עויינים או פושעים ולמסור להם מילים חדות של תוכחה וזהרה... חוסר הרצון של אלה שנועדו להיות נביאים די מובן.

קיראו את ירמיהו 10-7:1. מהי תגובתו של אלוהים לירמיהו? למה שתגובה זו תכיל קצת תקווה והבטחה לנו בכל מה שאנו מאמינים שכבר נקראנו על-ידי אלוהים לעשות?

מקל שקד

הנביא הוא העד של אלוהים; תפקידו לא כלל לדבר את מילותיו שלו אלא להיות דובר אלוהים בלבד. ירמיהו לא נקרא למצוא פתרונות לבעיות האומה, או להפוך לאישיות גדולה או מנהיג כריזמטי שאחריו ינהרו אנשים. לירמיהו המשימה היחידה הייתה להעביר את דבריו של אלוהים לעם ולמנהיגיו. הדגש כאן הוא לא על האדם או על פוטנציאל אנושי; אלא על ריבונותו של אלוהים וכוחו בלבד. על הנביא היה להפנות את האנשים לאלוהים, שבו לבדו נמצא הפתרון לכל בעיותיהם. וכמובן שאין זה שונה עבורנו כיום.

מה היה החזון הראשון של ירמיהו? (ראה ירמיהו 19-11:1).

הביטוי בפסוק 11 "מקל שקד" הוא חלק ממשחק מילים. למילה יש את אותו השורש לפועל לשקוד, שמופיעה בפסוק 12, כאשר ה' אומר שהוא "שקד" על דבריו שיתגשמו. אפשר לטעון שהמסר המרכזי של ספר ירמיהו נמצא בפסוקים 11 ו-12 - דבר אלוהים יתגשם. יבוא היום שבו כולם יראו אירועים שקורים בדיוק כפי שאלוהים חזה. אלוהים רוצה שאנשיו יחזרו בהם מחטאייהם. הוא מציע חסד וסליחה, אבל הוא לא מכריח אף אחד לציית כדי שבכך יירפא. אם אנשיו לא יגיבו אליו, פסק הדין והעונש בהחלט יתממשו כשם שדבריו נגד ישראל בספר ירמיהו התגשמו. כפי שניתן לראות, דבריו של אלוהים כאן לא היו לעם בלבד. אלוהים דיבר ישירות אל ירמיהו בעצמו, והתריע אותו להיות מוכן להתנגדות שאיתה עתיד היה להתמודד. לא משנה מה יקרה, לירמיהו ההבטחה מאלוהים "כי-אתך אני". כפי שאנו נראה, הוא יצטרך לכך. האם לא כולנו צריכים את ההבטחה הזאת?

קיראו את מתי 28:20. איזו הבטחה נוכל למצוא לעצמנו במילים אלה, אנו שחיים

בזמן הזה?

חומר נוסף למחשבה: מנהיג הרפורמציה מרטין לותר כתב על הנביא בהקדמה של הפרשנות שלו לספר ירמיהו: "ירמיהו היה נביא עצוב, שחי בתקופה מצערת וקשה, מה גם ששירותו הנבואי היה קשה במיוחד בכך שהיה עליו להיאבק ולהילחם עם אנשים רגזנים ועקשנים. לכאורה הוא לא חווה הרבה הצלחה, משום שראה עד כמה הפכו אויביו להיות רעים יותר ויותר. הם ניסו להרוג את הנביא מספר פעמים. הם דחקו נגדו, והילקו אותו כמה פעמים. ובכל זאת, ואף-על-פי-כן הוא חזה במו עיניו כיצד ארצו נהרסה ואנשי עמו נלקחו לגלות".

"במשך ארבעים שנים היה על ירמיהו לעמוד לפני האומה כעד לאמת ולצדקה. בתקופה של כפירה שלא היה כמותה היה עליו לתת דוגמה בחייו ובאופיו לפולחן האל האמיתי היחיד. במהלך המצור הנורא על ירושלים הוא היה אמור להיות שופרו של יהוה. היה עליו לנבא את נפילתו של בית דוד וחורבן המקדש היפה שנבנה על-ידי שלמה. גם כשנכלא בגלל התבטאויותיו האמיצות, עדיין היה עליו לדבר בבירור נגד חטאים גם בארמונות מלכים. מתועב, שנוא, נבזה וחדל אישים, לבסוף היה עד להתגשמות של נבואותיו על האבדון הממשמש ובא, ולקחת חלק בצער והיגון שהתעתדו לבוא לאחר חורבן העיר שגורלה נחרץ" (אלן ג'יי וייט, נביאים ומלכים, עמ' 408).

שאלה לדיון:

1. אחד הדברים העצובים ביותר, ובכל זאת משהו שצריך גם היום לתת לנו כאדבנטיסטים משהו לחשוב עליו, הוא העובדה שאלוהים הזהיר את ירמיהו שהוא יצטרך להתמודד עם התנגדות רבה מעמו, מקרב אחיו ואחיותיו. קיראו את ירמיהו: 17-19 שוב. מי יהיו אלה הנלחמים נגדו? איזה לקח חשוב צריכים אנו לקחת מכאן לעצמנו? כלומר, מהו יחסינו לדברי הנבואה, במיוחד כאשר אנו שומעים דברים שאנו לא אוהבים לשמוע? כיצד עוזרת הציטטה לעיל מאלן ג'יי וייט לבטא את האמת המפחידה שאלה שצריכים היו לגלות את האל האמיתי לעולם היו אלה שעל-ידי גידוף ותקיפת נביא אלוהים, נלחמו בו (באלוהים)? (ראה גם קהלת 1:9).